

S T A T V S
M E D I O L A N E N S I S
P A R S M E R I D I O N A L I S.

Eridionalis hujus tractus facile caput est *Ticinum* veteribus; Italica PAVIA, Sacco Ticinensis historia auctori, multis prædicata. Urbs etsi minime splendida, domus pleræque humiles; vias tamen habet rectas patentisque. Inter ædificia principem locum obtinent bina palatia, commodo studiosæ juventutis exstructa: alterum à Pio V Pontifice Maximo, alterum à Cardinali Borromæo magnificentissime. Necdum consenuerunt bonæ litteræ, quæ in hac urbe, quantum in ulla Italiæ, quondam vigerunt. Pertinet quoque ad veteres laudes, Gothos ac deinde Longobardos, qui in Italia supra ducentimum annum regnarunt, regia sede hanc potissimum urbem nobilitasse, ut taceam, quibus operibus auxerint atque ornarint. Turres illæ adeo excelsæ, adeo crebræ, certe ex Langobardico regno supersunt: ac quod certius scimus, sacræ aliquot ædes. D. Petri in Cælo Aureo, ut cognominant, templum cœnobiumque Luitprandus rex condidit; addidit ingens ornamentum, S. Augustini corpus è Sardinia petitum, quod in peculiari sacello niveus nitensque marmoreis signis summa arte elaboratis locus servat; atque ita esse (utar verbis vetusti scriptoris, qui D. Augustini vitam composuit) *stupendo & evidenti miraculo elucescit, siquidem in suprascripta Ecclesia, in qua jacet, puteus est, qui aliquot annis in die festo ejus superabundans tota septa perefluxit, in signum, quia sicut aqua illa sordes eluit, sic sordes hæreticorum ab Ecclesia effluens ejus doctrina abstergit.* Cujus sententiæ hæc quoque sunt magni Chronici Belgici verba: *In ipsa crypta, in qua D. Augustinus jacet, puteus est, qui singulis annis in festo ejus superabundans totam cryptam perfluit, ut liqueat, sicut illa aqua illius cryptæ sordes diluit, sic hæresim ab Ecclesia Dei per viri sancti doctrinam fuisse deterfam.* Severini item Boëtii, viri ampliori honore digni, sordidum in templo sepulchrum, nulla re, quam epitaphio, spectabile est. Severinum hunc narrat Saccus in turri, quæ cœnobio Annuntiationis propinqua Boëtii nomine appellatur, conclusum, cum tædio diurnæ captivitatis tabesceret, jamque animum ageret, haustu vini, suburbanis in collibus juxta Vernasluam amnem nati, recepisse vires, firmatque adversus præsentia mala animo, orsum fuisse divinum illud de Consolatione opusculum. Ut vero Longobardorum reliqua opera, quæ

Italia.

memorare cœpi, absolvam, ædem Mariæ, quam ad Perticam, à perticis cadaverum nomina atque epitaphia quondam ferentibus, cognominant, Regina Rodelinga, ut quidem à Sacco nominatur, suis impensis exædificavit; quàm haud perinde statuis & imaginibus, atque humanis ossibus excultam videas. Integri ibi acervi sunt, ut fama est, collecti è vicinis campis, in quibus supremo prælio debellati Galli fuere. At S. Claræ monasterium Pattharitus exstruxisse scribitur: Anastasiæ Luitprandus antea memoratus: Sabinæ Petrus Episcopus Luitprandi consobrinus: Ioannis Baptistæ Condiberta regina: Agathæ Pattharitus idem, qui cœnobii ad S. Claram conditor prædicatur. Dominicanorum templi quanquam lateat auctor, placet tamen species, & maxime sacellum, quod Rosarii vocant. emicat plurimo auro statuisque ex argilla fictis lucentibus instar æris. Testor ex iis, quæ viderim ego Ticini, geminum illi nullum esse qua pretio, qua ornatu. In Pontificali Basilica hastam Orlandi monstrant, illius, ni fallor, furiosi, cujus res gestas Ariostus Etrusco carmine eleganter cecinit. Scilicet ea hasta est, quam ne gigas quidem quatiat. vulgus ergo, ut lubebit, fabuletur: ego navis malum existimo esse; adeo vasta, adeo procera est, licet præfixum ferrum sit, ut hasta quidem videri possit, sed neque ab Orlando, neque à mortalium quovis umquam lata. Ante templum hoc in foro equestris statua conspicitur, eximia arte fusa ex ære. *Statua.* Docti iconicam esse Antonini Pii colligunt ex similitudine oris, quod cum iisdem lineamentis & forma barbæ vetusta numismata exhibent: vulgus *Regi sole* nominat, & inanibus figmentis involvit rem, quam explicare nolo: placet tamen, quod Saccus tradit, nomen statuæ, quia Solis ortui quondam obversa stetit, inditum fuisse. At statuatio quod nomen, quove illa casu in hanc urbem perlata fuerit; & Langobardi an Ticinenses ipsi Ravenna (ubi sitam fuisse dubium non est) exportaverint, haut convenit inter scriptores. Platina Roma Ravennam à Theodorico OstroGothorum rege, dein Ticinum à Langobardis victoribus advectam fuisse testatur, Sigonio atque aliis ad stipulantibus. Me haut pœnitet eorum esse sententiæ, qui, post excisum Magni Caroli opibus regnum Langobardorum, Ticinenses Ravennam, inimicam tunc urbem, expugnasse, & opimi instar spoliî statuam hanc dissolutam atque in plura membra divisam (exemptis scilicet volubilibus cochleis, quæ compaginem continent) domum attulisse, & publico loco, ut publicum esset tam ornamentum,